

WSOY

BON

KESÄKIRJA

Tove Jansson

Tove Jansson

KESÄKIRJA

SUOMENTANUT KRISTIINA KIVIVUORI

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Ruotsinkielinen alkuteos *Sommarboken* ilmestyi 1972.
Ensimmäinen suomenkielinen painos ilmestyi 1973.

Copyright © Tove Jansson 1972

ISBN 978-951-0-40429-4

Kustantaja WSOY
Yhteistyössä Bonnier Books Finland

Painettu EU:ssa

UINTIAAMU

Oli varhainen, hyvin lämmin aamu heinäkuussa ja yöllä oli satanut. Paljas kallionpinta höyrysi, mutta sammal ja kallionraot olivat kosteutta tulvillaan ja kaikki värit olivat syventyneet. Kasvillisuus kuistin edessä oli sademetsää, se oli aamuhämyssä vielä, ilkeitä lehtiä ja kukkia vierä vieressä, hänen piti varoa ettei tulisi niitä katkaisseeksi kun hän siinä kulki etsimässä, käsi suun edessä ja koko ajan peläten horjahtavansa.

Mitä sinä teet? kysyi pikku Sophia.

En mitään, hänen isoäitinsä vastasi. Toisin sanoen etsin irtohampaitani, hän sitten lisäsi äreästi.

Lapsi tuli alas kuistilta ja kysyi asiallisesti: Minne sinä ne hukkasit?

Tänne, isoäiti sanoi. Seisoin tuossa, ne putosivat jonnekin pionien keskelle.

He alkoivat etsiä yhdessä.

Anna kun minä... Sophia sanoi. Sinä et pysy pystyssä. Väistä. Hän sukelsi puutarhan kukkaskaton alle ja alkoi ryömiä vihreiden runkojen keskellä, siellä oli ihanaa ja kiellettyä, maa niin musta ja pehmoinen ja siinä ne hampaat olivatkin, valkoista ja vaaleanpunaista, suun täydeltä vanhoja hampaita. Minä löysin! huusi lapsi ja kohottautui. Pane suuhusi.

Mutta et saa katsoa, kielsi isoäiti. Se on yksityisluontoista.

Sophia piti hampaita selkensä takana. Minä tahdon kat-

soa, hän sanoi. Hänen isoäitinsä loksautti hampaat paikoilleen, se kävikin oikein näppärästi, ei siinä sen ihmeempää.

Milloin sinä kuolet? lapsi kysyi.

Hän vastasi: Pian. Mutta sinuun se ei kuulu vähääkään.

Miksei? kysyi lapsenlapsi.

Hän ei vastannut, hän meni kalliolle ja jatkoi siitä rotkolle päin.

Tuo on kiellettyä! huusi Sophia.

Vanhus vastasi halveksivasti: Tiedän. Et sinä enkä minä saa mennä rotkolle, mutta nyt mennään joka tapauksessa, isäsihän nukkuu eikä saa sitä tietää.

He menivät kallion yli, sammal oli liukasta, aurinko oli ehtinyt hyvän matkaa ylöspäin, ja nyt höyrysi kaikki, koko saari oli täynnä utua ja hyvin kaunis.

Tehdäänkö sinulle kuoppa? lapsi kysyi ystävällisesti.

Tehdään, hän vastasi. Iso kuoppa. Ja hän lisäsi kavalasti: Niin iso, että me mahdumme siihen kaikki.

Minkä takia? kysyi lapsi.

He kävelivät niemennokkaan päin.

Näin kaukana minä en ole ollut vielä koskaan, sanoi Sophia. Oletko sinä?

En, hänen isoäitinsä vastasi.

He menivät kauimmaiseen kärkeen asti, missä kallio upposi veteen pengermittäin, ne olivat toinen toistaan tummempia ja jokaista askelmaa, joka vei alas pimeyttä kohti, reunusti vaaleanvihreä röyhelö meriruohoa, se huojui edestakaisin veden liikkeiden mukaan.

Minä tahdon uimaan, sanoi lapsi. Hän odotti vastustusta, mutta sitä ei tullut. Ja niin hän riisuutui, hitaasti ja arastellen. Ei voi luottaa sellaiseen; joka aina vain antaa kaiken tapahtua. Hän pisti jalkansa veteen ja sanoi: Kylmää.

Tietysti se on kylmää, vanha nainen vastasi. Hänen ajatuksensa olivat muualla. Mitä sinä sitten kuvittelit?

Lapsi liukui veteen vyötäisiään myöten ja odotti jännittyneenä.

Ala uida, hänen isoäitinsä sanoi. Sinähän osaat.

Tässä on syvää, ajatteli Sophia, hän on unohtanut, etten minä ole koskaan uinut näin syvässä ilman että joku on ollut mukana. Ja niin lapsi nousi takaisin ylös, istahti kalliolle ja ilmoitti: Näyttää tulevan kaunis ilma tänään.

Aurinko oli ehtinyt korkeammalle. Koko saari kimmelsi, ja meri, ja ilma oli hyvin kevyttä.

Minä osaan sukeltaa, Sophia sanoi. Tiedätkö sinä, milaista se on kun sukeltaa?

Hänen isoäitinsä vastasi: Tiedänhän minä. Pitää hellitää kaikesta, ottaa vauhtia ja sitten vain sukeltaa. Levien hipaisu tuntuu pitkin sääriä, ne ovat ruskeita ja vesi on kirkasta, ylempänä se vaalenee, ja siinä on kuplia. Sitten pitää vain liukua. Olla hengittämättä ja liukua, ja kääntyä ja kohota, tai antaa itsensä kohota. Ja sitten hengitetään ulos. Ja kellutaan. Ei muuta kuin kellutaan.

Ja silmät ovat koko ajan auki, sanoi Sophia.

Niin tietysti. Eihän kukaan sukella avaamatta silmiään.

Uskotko että minä osaan sukeltaa, vaikken sinulle näytäkään? kysyi lapsi.

Uskon, uskon, isoäiti vastasi. Pue yllesi nyt, niin keritään kotiin ennen kuin isäsi herää.

Väsytys alkoi tuntua hiljalleen. Kun päästään kotiin, hän ajatteli, kun päästään sisälle taas, taidan nukkua vähäsen. Ja täytyy muistaa sanoa lapsen isälle, että se vieläkin pelkää syvää vettä.

KUUTAMO

Kerran huhtikuussa oli täysikuu ja koko merta peitti jää. Sophia heräsi ja muisti, että oli tultu saareen taas ja että hänellä oli oma sänky koska hänen äitinsä oli kuollut. Hellassa paloi vielä valkea ja liekit loimusivat katossa, jonne saappaat oli ripustettu kuivumaan. Hän astui lattialle, joka oli hyvin kylmä, ja katsoi ulos ikkunasta.

Jää oli musta, ja keskellä jäätä hän näki hellanpesän avatun luukun ja valkean joka paloi, siinä oli kaksi pesäluukkua aivan lähekkäin. Toisessa ikkunassa valkeat paloivat maan sisässä ja kolmannelta hän näki koko huoneen kahtena peilikuvana, matkalaukut, kirstut ja laatikot kannet auki ammottaen, ne olivat täynnään sammalta ja lunta ja kuivaa heinää, kaikki oli auki ja kaikessa oli pohjana sysimusta varjo. Kalliolla hän näki kaksi lasta ja niiden lävitse kasvoi pihlaja. Taivas niiden takana oli tummansininen.

Hän meni takaisin sänkyyn ja katseli valkeaa, joka hypeli katossa, ja sillä aikaa saari tuli lähemmäksi mökkiä. Lähemmäksi ja lähemmäksi. He nukkuivat rantaniityn vieressä, heillä oli peitossa lumilaikkuja, ja heidän allaan jää tummeni ja alkoi liukua, lattiaan aukesi aivan hiljaa railo ja kaikki heidän matkalaukkunsa lipuivat kuun vanaan. Jokainen laukku oli auki ja täynnä sammalta ja pimeää ja katosi ainiaaksi.

Sophia ojensi kätensä ja vetäisi isoäitiä letistä, hyvin varovaisesti. Isoäiti heräsi heti. Kuule, Sophia kuiskasi. Minä

näin ikkunassa kaksi valkeaa. Minkä takia niitä on kaksi eikä yksi?

Isoäiti mietti ja vastasi: Siksi että meillä on kahdet lasit ikkunoissa.

Hetken päästä Sophia kysyi: Oletko varma, että ovi on kiinni.

Auki se on, hänen isoäitinsä vastasi. Se on aina auki, voit nukkua aivan rauhassa.

Sophia kääriytyi peittoonsa. Hän antoi koko saaren ajautua jälle ja siitä horisonttiin asti. Vähän ennen kuin hän nukahti, nousi isä panemaan lisää puita pesään.

KUMMITUSMETSÄ

Meren puolella saarta kallion takana oli vyöhyke kuollutta metsää. Siltä puolen kävi tuuli, ja monta sataa vuotta oli metsä yrittänyt kasvaa päin myrskyjä ja saanut aivan oma-laatuksen ulkonäön. Jos souti siitä ohi, näki selvästi, miten jokainen puu kurkotti pois tuulen alta, ne menivät kyyryyn ja solmuun ja usein ryömivät maata myöten. Ajan oloon rungot katkesivat tai sitten lahosivat ja vajosivat, kuolleet puut joko tukivat tai murskasivat niitä joilla vielä oli latvasa vihreää, ja ne kaikki yhdessä olivat kuin takkuinen massa itsepäistä alistumusta. Maassa kiilsi ruskea havuneulaspeite paitsi niissä kohdin, missä kuuset olivat päättäneet ryömiä maata myöten eikä seisoa, niiden vihreys rehotti kuin uhkeassa raivossa, kosteana ja loistavana kuin viidakossa. Metsää sanottiin kummitusmetsäksi. Verkkaisen vaivan alaise- na se oli kasvanut muotoonsa, ja säilymisen ja häviön raja oli niin arka, ettei pieninkään muutos ollut ajateltavissa. Jos olisi raivattu aukko tai eroteltu maahan vajonneita runkoja, olisi kummitusmetsä saattanut tuhoutua. Suovettä ei saanut johtaa pois, tiiviin suojamuurin taakse ei saanut mitään istuttaa. Kauimpana tiheikössä, aina pimeinä pysyvissä onkaloissa asui lintuja ja pikkueläimiä, tyynellä ilmalla saattoi kuulla siipien suhinaa tai äkillistä kápälien rapinaa. Nämä eläimet eivät koskaan tulleet näkyviin.

Saaren alkuaikoina perhe yritti saada kummitusmetsästä karmivamman kuin se oli. Veneellä käytiin tuomassa kan-

toja ja kuivia katajia naapurisaarista, valtavia kappaleita rapsutta ja haaltunutta kauneutta, saaren yli raahattaessa ne taittuivat ja katkeilivat raivaten leveitä tyhjiä teitä sille paikalle asti, missä niiden oli määrä seistä. Isoäiti huomasi, ettei tästä mitään hyvää syntyisi, mutta ei puhunut mitään. Jälkeenpäin hän siivosi veneen ja odotti, kunnes toiset olivat kyllästyneet kummitusmetsään. Sitten hän meni sinne yksikseen. Ryömi hitaasti vesikuopan ja saniaisten ohi, ja väsyttyään meni maahan pitkäkseen ja katseli ylös harmaan naava- ja oksaverkon lävitse. Toiset kysyivät, missä hän oli ollut, ja hän vastasi että oli tainnut vähäsen nukkua.

Kummitusmetsän takana saari muuttui puistoksi, siellä vallitsi järjestys ja kauneus, roskat korjattiin pienintä risua myöten maan ollessa märkänä kevätsateesta, sen jälkeen kulki vain kapeita polkuja niemestä niemeen ja alas hiekkarantaan. Vain maalaiset ja kesävieraat kävelevät sammalissa. Eivät he tiedä, eikä siitä voi kyllin usein huomauttaa, että sammal on arinta mitä maa päällensä kantaa. Siihen kun astuu kertaalleen, niin sammal sateen tultua kohooa, toisella kerralla se ei kohoa. Jos kolmannen kerran kävelee sammalta myöten, se kuolee. Se on niin kuin haahkat, ne eivät palaa enää koskaan, kun ne on kolmannen kerran säikäytetty pesästään. Johonkin aikaan heinäkuuta sammal koristautui keveillä pitkävartisilla ruohoilla. Röyhyt avautuivat täsmälleen samalla etäisyydellä maasta ja keinuivat tuulessa kaikki yhtäaikaan niin kuin sisämaan niityillä, koko saarta peitti silloin laheanlämmiin huntu, joka hädin tuskin näkyi ja oli viikon päästä poissa. Mikään ei voinut luoda yhtä voimakasta koskemattoman luonnon ja erämaan mielikuvaa.

Mutta kummitusmetsässä istui isoäiti ja veisteli outoja eläimiä. Hän teki niitä oksista ja puunkappaleista ja antoi

niille käpälät ja kasvot, mutta ulkomuoto oli niillä vain viitteellinen, ei koskaan liian selvä. Niissä säilyi puun sielu, selkien ja jalkojen mutkissa oli kasvamisen oma tutkimaton muoto, ne olivat lahoavaa metsää edelleenkin. Toisinaan isoäiti veisti niitä suoraan jostain kannosta tai rungosta. Hänen puueläimensä karttuivat karttumistaan. Ne istuivat puihin kiinnitettyinä tai hajasäärin, runkoon nojaten tai maahan vajonneina, raajat ojossa ne vaipuivat suoveteen, tai ne makasivat rauhallisesti käppyrässä puun juurella ja nukkui-
vat. Joskus tuollainen eläin oli pelkkä profili varjon keskellä, joskus niitä oli kaksi tai kolme yhdessä, tappeluun tai rakkauteen syventyneinä. Isoäiti käsitteli vain vanhaa puuta, muotonsa jo löytänyttä, toisin sanoen hän huomasi ja valikoi vain sellaista puuta, joka ilmaisi mitä hän tahtoi.

Kerran isoäiti löysi hiekasta ison valkoisen selkänikaman. Se oli liian kova käsiteltäväksi, mutta ei se olisi kauniimaksi voinut enää tullakaan, ja niin hän vei sen kummitusmetsään sellaisenaan. Hän löysi luita vielä lisääkin, valkoisia tai harmahtavia, ne kaikki oli meri huuhtonut maihin.

Mitä sinä puuhaat? kysyi Sophia.

Leikin, vastasi isoäiti.

Sophia ryömi sisälle kummitusmetsään ja näki kaiken, mitä hänen isoäitinsä oli tehnyt. Onko tämä taidenäyttely? hän kysyi. Isoäiti sanoi, ettei tässä ollut mistään veistoksista kysymys, veistokset ovat jotain ihan muuta.

He alkoivat yhdessä kerätä luita rannoilta.

Etsiminen ja kerääminen ovat aivan oma lukunsa, silloin ei nimittäin näe mitään muuta kuin mitä etsii. Puolukoita poimiessa näkee vain sen mikä on punaista ja luita etsiessä näkee vain kaiken valkoisen, kulkipa missä hyvänsä ei näe muuta kuin lunta. Toisinaan ne ovat neulanohuita, ylen hie-

noja ja hauraita, ja niitä on kannettava hyvin varoen. Toisinaan ne ovat valtavan isoja paksuja reisiluita tai kylkiluu-häkkeitä, hiekkään hautautuneina kuin laivahylyn kaaripuut. Niitä on tuhannenmuotoisia, jokaisella on oma rakenteensa.

Sophia ja isoäiti asettivat kaiken löytämänsä kummitusmetsään, heillä oli tapana mennä sinne hämärän aikaan. Maa puiden alla koristettiin valkoisilla arabeskeilla, ne olivat kuin merkkikieltä, ja saatuaan kuvion valmiiksi he jäivät istumaan ja hiukan juttelemaan ja kuuntelivat lintujen liikkahduksia tiheiköstä. Kerran lähti jostain teeri lentoon, erään toisen kerran he näkivät hyvin pienen pöllön. Se istui oksalla erottuen varjokuvana iltataivasta vasten. Saaressa ei ollut koskaan ennen käynyt yhtään pöllöä.

Eräänä aamuna Sophia löysi virheettömän pääkallon, se oli jonkin ison eläimen pää, hän löysi sen itse. Isoäiti arveli sitä hylkeenpääksi. He kätkivät sen koriin ja odottivat iltaan. Auringonlasku oli sinä iltana pelkkiä punaisen vivah-teita, valo virtasi yli saaren kaikkialta ja teki punaiseksi itse maankin. He veivät kallon kummitusmetsään, siellä se loisti kaikkine hampaineen.

Yhtäkkiä Sophia alkoi kirkua. Vie se pois! hän huusi. Vie se pois! Isoäiti otti hänet oikopäätä syliin mutta katsoi parhaaksi olla vaiti. Pian Sophia nukahti. Siinä istuessaan isoäiti suunnitteli hiekkarantaan taloa tulitikkulaatikoista ja mustikoiden istuttamista talon taakse, laiturinkin voisi tehdä, ja hopeapaperista ikkunat.

Sitten puueläimet saivat häipyä omaan metsäänsä. Arabeskit vajosivat maahan ja sammaltuivat vihreiksi, puut liukuvat aikaa myöten yhä syvemmäs sylikkään. Hämärän tullen isoäiti usein meni kummitusmetsään yksikseen. Mutta päivällä hän istui kuistin portailla tekemässä kaarnaveneitä.

ALLI

Eräänä aamuna ennen päivän valkenemista tuli vierashuoneessa kylmä. Isoäiti veti räsymaton päälleen ja koukkasi seinältä muutaman sadetakin, mutta ei se paljoa auttanut. Hän arveli kylmän johtuvan suosta. Suot ovat merkillinen juttu. Ne ajetaan täyteen kiviä, hiekkaa ja vanhoja kantoja ja kaiken päälle tehdään vielä puuvajakin, ja silti ne jatkuvasi käyttäytyvät kuin suo. Varhain keväällä ne huokuvat jäätä ja omaa usvaansa sen ajan muistoksi, jolloin niillä oli mustia vesisilmäkkeitä ja sarojen koskemattomia röyhyjä. Isoäiti katsoi öljykamiinaa, se oli sammunut, ja kelloa, se oli kolme. Sitten hän nousi ja pukeutui, otti kepin ja kapusi kiviportaata alas. Oli peilityyni yö, ja hänen teki mielensä mennä alleja kuuntelemaan.

Ei vain puuvaja vaan koko saari oli usvan peitossa ja hiljainen sillä erityisellä tavalla, jota merenrannalla toukokuun alussa joskus tapaa. Vesipisarat putoilivat oksilta, hiljaisuudessa ne erottuivat selvästi, mikään ei vielä kasvanut, ja pohjoisen puolella oli vielä lumilaikkuja. Maisema oli tulvillan odotusta. Hän kuuli allien huutavan, ne ovat saaneet nimensä siitä että ne huutavat all-litt, all-litt, all-litt, se kuului yhä kauempaa, yhä aavemmalta, näitä lintuja ei koskaan näy. Ne ovat samalla tavalla salaperäisiä kuin ruisrääkkä, mutta ruisrääkkä on yksin ja niityn kätöksessä, alleja on viimeisten saarten edessä valtavat hääjoukot, jotka laulavat herkeämättä kaiken kevätystä.

Isoäiti käveli ylös kalliota ja mielti lintuja ylimalkaan. Hänestä tuntui, ettei millään muulla eläimellä ole samaa kykyä dramaattisesti tehostaa ja täydentää jotakin tapahtumaa, vuoden ja sään vaihteluita ja niitä muutoksia, jotka häivähättävät ihmisen itsensä lävitse. Hän ajatteli muuttolintuja, kesäillan rastasta ja käkeä, niin, käkeä ja niitä suuria kylmiä lintuja, jotka purjehtivat saalista vaanimassa, ja niitä aivan pieniä, jotka tulevat pyrähtävin syyskesäparvin pikavierailulle, niitä ymmyrkäisiä, tyhmiä ja rohkeita, ja pääskysiiä jotka kunnioittavat käynnillään vain onnellista kotia. Merkillistä että linnuista, jotka ovat niin persoonattomia, on voinut tulla niin voimakkaita symboleja. Tai ehkä ei sittenkään niin merkillistä. Isoäidille allit merkitsivät odotuksen toiveikkuutta ja uudistumista. Hän kulki varovaisesti kallion yli kankeilla jaloillaan ja leikkimökille ehdittyään koputti ikkunaan. Sophia heräsi heti ja tuli ulos.

Minä menen alleja kuuntelemaan, isoäiti sanoi.

Sophia pukeutui ja he jatkoivat matkaa yhdessä.

Idän puolella kiersi kiviä kapea jääreuna. Kukaan ei vielä ollut ehtinyt kerätä polttopuita ja koko ranta oli täynnä puutavaraa, siinä oli leveänä, kuperana vyyhtenä toisiinsa sotkeutuneita lankkuja, leviä ja kaisloja, siinä oli propseja ja nurin kääntyneitä hataria puulaatikoita rautalankoineen ja päällimmäisenä poikittain raskas, valtavan iso tukki, veteen valuneesta öljystä mustunut. Kevyitä kaarnankappaleita ja ammoisten myrskyjen jättämiä pirstaleita liikkui vedessä jääreunan edessä, vähäinen merenkäynti veti niitä hiljalleen rannasta pois ja toi taas takaisin. Aurinko oli kohta nousemassa, usva merellä kuului jo valoa. Allit huusivat koko ajan, kaukana ja sointuvasti.

Ne ovat lisääntymispuuhissa, Sophia sanoi.

Aurinko nousi, hetken aikaa usva hehkui, sitten se oli poissa. Vedessä paadella lojui alli, se oli märkä ja kuollut ja muistutti kuivaksi väännettyä muovipussia. Sophia selitti, että se oli vanha varis. Isoäiti ei uskonut.

Mutta nythän on kevät! Sophia sanoi. Eivät ne kuole tähän aikaan, ne ovat ihka uusia ja ovat juuri menneet naimisiin, itsehän sinä sanoit.

Tjaa, vastasi isoäiti. Tämä se nyt kumminkin kuoli.

Millä tavalla se kuoli! huusi Sophia, hän oli hyvin vihainen.

Onnettomaan rakkauteen, selitti isoäiti. Kaiken yötä se laulaa allitti allilleen ja sitten tuli toinen, joka vei sen siltä, ja silloin se pisti päänsä veteen ja lähti ajelehtimaan pois.

Ei se ole totta, huusi Sophia ja alkoi itkeä. Allit eivät huku, kerro kunnolla.

Silloin isoäiti kertoi, että tämä se vain sattui lyömään päänsä kiveen, se laulaa allitti niin ylen määrin ettei katsonut eteensä uidessaan, ja niin sitten kävi niin kuin kävi, juuri kun se oli onnellisimmillaan.

Tuo oli parempi, Sophia sanoi. Pitäisikö se haudata?

Se on turhaa, isoäiti vastasi. Vesi nousee ja alli hautaa itse itsensä. Merilintujen pitää tulla haudatuksi samalla tavalla kuin merimiehet.

He kulkivat eteenpäin ja puhuivat merimiesten hautaamisesta, allit lauloivat pari- ja kolmisoinnuin, yhä kauempana. Niemenkannas oli kokonaan muuttunut talven myrskyissä. Siinä oli aina ollut pelkkiä kiviä, nyt koko ranta oli hiekkarantaa.

Tämä pitäisi pelastaa, isoäiti sanoi kepillään hiekkaa sohien. Jos vesi nousee ja alkaa tuulla pohjoisesta, niin kaikki menee taas menojaan. Hän laittautui makuulle paikkaan,

jossa oli sikin sokin vaalenneita kaislankorsia, ja katseli taivasta. Sophia tuli makaamaan hänen viereensä. Koko ajan tuli lämpimämpää, ja pitkän ajan päästä he kuuluivat lentävien muuttolintujen omituisen viileän, kuin himmennetyin äänen ja näkivät koko parven lentävän saaren yli koillista kohti.

Ja mitä nyt tehdään? kysyi Sophia.

Isoäiti ehdotti, että Sophia kiertäisi niemen ja katsoisi, mitä kaikkea oli ajautunut maihin.

Onko varma, ettet sinä ikävysty? kysyi Sophia.

Aivan varma, isoäiti sanoi. Hän kääntyi kyljelleen ja nosti käsivartensa pään taakse. Villatakinhihan, hatun ja valkoisten kaislojen välistä hän näki kolmion taivasta, merta ja hiekkaa, aivan pienen kolmion verran. Hiekassa hänen lähellään seisoivat kuiva heinänkorsi, sen sahalaitaisten lehtien välissä oli jonkin vesilinnun untuva. Hän tutki tarkkaan sen rakenteen. Keskellä jäykkä valkoinen ruoto, ympärillä untuvaa, vaaleanruskeaa ja kevyempää kuin ilma, se tummeni ja alkoi kiiltää kärkeä kohti, joka päättyi pieneen mutta hilpeään kaareen. Untuvaa liikutteli ilmapirta, jota hän ei pystynyt ihollaan tuntemaan. Isoäiti totesi, että korsi ja untuva olivat juuri sellaisen välimatkan päässä joka sopi hänen silmilleen. Hän pohti, oliko untuva tarttunut korteen nyt keväällä, ehkä yön aikana, vai oliko se ollut siinä koko talven. Hän katseli pyöreätä painauma hiekassa korren juurella ja meriruohosilmukkaa, joka oli kiertynyt varren ympäri. Viereessä oli kaarnanpalanen. Jos sitä katseli kauan, se kasvoi ja muuttui vanhaksi vuoreksi, yläpinnassa oli kraattereita ja kaivaumia, pyörteen muotoisia. Kaarnanpalanen oli kaunis ja dramaattinen. Se lepäsi hiekassa varjonsa päällä yhden ainoan kiintopisteen varassa, ja hiekka oli karkeajyväistä,

puhdasta ja melkein harmaata aamuvalossa, taivas aivan tyhjä, meri myös.

Sophia tuli takaisin, juoksujalkaa. Minä löysin ritilän, hän huusi. Se on iso, se on jostain laivasta! Se on pitkä kuin vene!

Eihän, sanoi isoäiti.

Hän ei saanut nousta ylös liian äkkiä, siksi hän ennätti katsoa hiekasta kohoavaa heinänkortta juuri kun untuva jätti kiinnekohtansa ja kantautui pois kevyessä aamutuulessa. Se katosi pois hänen näkökentästään, ja hänen päästytään jalkeille oli maisema tullut pienemmäksi. Hän sanoi: Minä näin linnun sulan. Allin untuvan.

Minkä allin, kysyi Sophia, sillä hän oli unohtanut linnun joka kuoli rakkauteen.

KERTOMUS TÄYNNÄ LÄMPÖÄ, LEMPEÄÄ HUUMORIA JA VIISAUTTA

Kesäkirja kertoo kolmesta ihmisestä, jotka viettävät kesää Suomenlahden saarella: Sophia-tytöstä, isästä ja isoäidistä. Ennen muuta se on kertomus vanhan naisen ja pienen tytön ystävyyydestä. Heitä ympäröi se unelma kesästä joka tunnetaan vain täällä pohjolassa, unelma jota on niin vaikea vangita, että se pysyy aina voimakkaana.

Tove Jansson (1914–2001) saa vähäeleisellä kielellään sanotuksi hämmästyttävän paljon ihmisistään, kesästä ja meren saaresta. Hän kuvaa tunteilematta vanhuutta ja lapsuutta. *Kesäkirja* nojautuu vakavimmillaankin iloiseen ja lämpimään elämäntunteeseen.

D

www.wsoy.fi
T84.2

Kansi: Sanna Mander

Etukannen kuva: Tove Jansson

Takakannen kuva: © Per Olov Jansson / Moomin Characters

BON

ISBN 978-951-0-40429-4

